

Visat núm. 4
(octubre 2007)

Manuel de Pedrolo va escriure entre el 1973 i el 1979 el que podríem anomenar el nucli central de la seva literatura de ciència-ficció, que tracta de viatges en el temps, d'esclatxes entre dos mons i de contactes entre els humans i els éssers provinents d'altres indrets de l'univers que vénen a la Terra per refugiar-s'hi o per destruir-la.

Les dues obres més conegudes en aquest vessant són la novel·la *Mecanoscrit del segon origen* (1974) i el recull de contes *Trajecte final* (1975). Pedrolo va seguir treballant el gènere durant tota la seva carrera literària. El 1980 va publicar *Aquesta matinada i potser per sempre*, que ell mateix reivindicava com a la seva millor novel·la de ciència-ficció, i el 1991 va aparèixer *Succés simultani*.

Mecanoscrit del segon origen tracta el tema de l'origen de la civilització en cinc capítols d'extensió semblant —trenta pàgines—, anomenats «Quaderns». Al final trobem un epíleg breu, que duu per títol la pregunta: «És l'Alba la mare de la humanitat actual?». Aquest escrit afirma que els «Quaderns» van ser descoberts fa més de quatre mil anys i exposa les teories que hi ha hagut respecte a la seva autoria i autenticitat. Davant una suposada edició de *Mecanoscrit del segon origen*, el narrador informa del camí que aquest text ha recorregut i de les teories que s'han desenvolupat al llarg dels quatre mil dos-cents anys que fa que es va escriure. Com que cada un dels capítols duu un títol i els «Quaderns» també estan dividits en apartats, figura que les anotacions arriben perfectament ordenades a la humanitat de l'any 6000.

Els «Quaderns» són narrats per un narrador omniscient. Aquesta veu heterodiegètica —que ens exposa la narració des de fora de la ficció— té el coneixement complet d'allò que fan, senten i pensen els seus personatges. Només en alguna ocasió podríem parlar d'un narrador a manera de càmera cinematogràfica, objectiu i neutre, que mira i enregistra allò extern i visible. Amb tot, les sis darreres línies dels «Quaderns» són narrades en primera persona: és la protagonista, l'Alba, qui parla.

La pregunta sobre l'origen de la humanitat parteix de la vida d'una noia catalana del segle XX, l'Alba. Als catorze anys va sobreviure a l'atac dels éssers d'un altre planeta que van anorrear pràcticament tots els mamífers, incloent-hi els humans, excepte aquells que per una o altra circumstància es trobaven sota de l'aigua. Isolades en diverses parts del món, les persones que van sobreviure o bé es van tornar boges o bé van acabar suïcidant-se. Només l'Alba, que s'havia llançat a l'aigua per salvar el seu amic Dídac, de nou anys, va poder iniciar amb ell una nova vida. Van haver de superar moltes dificultats, i sobreviure valent-se només d'ells mateixos: els va caldre cultivar la terra, criar gallines, curar-se quan estaven malalts, reparar maquinària... Tot ho aprenien dels llibres que buscaven en les biblioteques mig derruïdes. Per procrear, van haver d'esperar que en Dídac arribés a l'edat de poder engendrar un fill, en Mar.

Així com en les primeres novel·les Pedrolo reflecteix la situació de repressió en què la dona es veu

sotmesa i les protagonistes són víctimes d'una societat patriarcal, a *Mecanoscrit del segon origen* la protagonista, l'Alba, és una heroïna que es planteja la necessitat de la supervivència pròpia i de l'espècie humana, i per a això lluita i supera els tabús i els papers assignats tradicionalment a la dona.

Pel que fa al llenguatge, el que utilitza el narrador és clarament literari, amb expressions cultes, un lèxic acurat i recursos literaris, com ara comparacions, metàfores o enumeracions. També, hi inclou frases fetes o expressions de caire popular que donen varietat al registre utilitzat. En canvi, els diàlegs entre els personatges, l'Alba i en Dídac, són col·loquials, plens d'expressivitat, construïts amb frases breus i molts signes de puntuació. De tota manera, no reproduïx l'argot juvenil de l'època en què el llibre fou escrit. És un llenguatge col·loquial que es manté dins una certa formalitat.

Tot i que no hi ha cap constància que *Mecanoscrit del segon origen* fos concebut com una novel·la per a joves, és entre aquest sector de població on ha tingut més èxit fins a convertir-se en un clàssic de la literatura juvenil a Catalunya. Manuel de Pedrolo fa creïble l'experiència de dos adolescents que viuen un nou començament, una gran oportunitat per viure les seves vides, prenent de l'experiència dels adults només allò que troben recopilat en els llibres. Gaudeixen d'una llibertat total per decidir allò que els interessa de debò i elaborar les seves pròpies normes. No és gens estrany que generacions d'adolescents s'hagin deixat captivar —i encara ho facin— per aquesta lectura.